

2015-03-19

Likabehandlingsplan och plan mot kränkande behandling

Innehållsförteckning

Grunduppgifter	3
Ansvariga för planen.....	3
Vision	3
Delaktighet i likabehandlingsplanen – barn, vårdnadshavare och personal:	4
<i>Barns delaktighet.....</i>	<i>4</i>
<i>Vårdnadshavares delaktighet.....</i>	<i>4</i>
<i>Personalens delaktighet .....</i>	<i>4</i>
Kartläggning	5
Analys	5
Främja	5
<i>Förebyggande.....</i>	<i>6</i>
<i>Främjande arbete.....</i>	<i>6</i>
<i>Förebyggande arbete .....</i>	<i>6</i>
<i>Åtgärdande arbete.....</i>	<i>6</i>
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn	6
Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal.	7
Rutiner för uppföljning.....	7
Rutiner för dokumentation	7
Lagtext.....	7
<i>Diskriminering .....</i>	<i>7</i>
Direkt diskriminering	7
Indirekt diskriminering.....	7
<i>Trakasserier och kränkande behandling.....</i>	<i>7</i>
Trakasserier	8
Sexuella trakasserier.....	8
Repressalier	8
<i>Diskrimineringsgrunder.....</i>	<i>8</i>
Kön	8
Könsidentitet eller könsuttryck	9
Etnisk tillhörighet	9
Religion eller annan trosuppfattning	9
Funktionsnedsättning	10
Sexuell läggning	10
Ålder.....	11

Grunduppgifter

Förskolan Villa Eken

Planen gäller från 2015-01-01

Planen gäller till 2015-12-31

Ansvariga för planen

Anna Ekdahl Wass, förskolechef

Eva Hedgren, förskollärare Solrosen

Petra Frid Lundqvist, förskollärare Solrosen

Annelie Andersson, förskollärare Villa Eken

Suada Kaltak, förskollärare Villa Eken

Vision

I Norrköpings kommuns förskolor är olikhet och mångfald en styrka. Vi arbetar för allas lika värde. Alla ges förutsättningar för att lyckas och vi värnar om allas olika lärtilar. Alla barn ska kunna känna sig trygga och ha lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Villa Ekens vision: Engagerande och lyhörda pedagoger alltid med glädje, nyfikenhet och trygghet i fokus.

Delaktighet i likabehandlingsplanen – barn, vårdnadshavare och personal:

Barns delaktighet

- Personalens observationer av barngrupperna ligger till grund för den kartläggning som vi har gjort.
- De äldre barnen 3-5 år har gemensamt utformat en kompostavla där barnen beskriver värdegrunden med sina ord.

Vårdnadshavares delaktighet

- Likabehandlingsplanen finns tillgänglig på varje avdelning.
- Under föräldramötet varje höst har vårdnadshavarna möjlighet att påverka utformandet av likabehandlingsplanen genom dialogcafé.
- Genom dokumentation skapar vi tillsammans med föräldrar en grund för värdegrundsarbete och likabehandlingsplanen.

Personalens delaktighet

- Alla medarbetare har deltagit i dialogcafé där vi lyft frågor angående likabehandling/diskriminering vilket är utgångspunkten för vår kartläggning i likabehandlingsplanen.
- Varje förskola har skapat en gemensam vision och värdegrund. Vi strävar mot att leva våra värden.
- Planen går ut till alla medarbetare innan den fastställs
- Gruppen för likabehandlingsfrågor ansvarar för planens utformande, samt att den implementeras hos övriga medarbetare.

Kartläggning

Enhetens nuläge utifrån personalens observationer av händelser i vardagen, samt diskussioner vid dialogcafé med föräldrar och personal. Vilka kränkningar kan förekomma?

- Barn som blir knuffade, eller blir dragna i håret
- Barns som rivs, bits
- Barn som pratar nedlåtande till andra barn
- Barn som bestämmer över andra
- Hot – du får inte komma på mitt kalas
- Barn som inte vill hålla ett särskilt barn i handen eller inte vill sitta bredvid
- Uteslutande – du får inte vara med
- Vuxna som pratar över barnens huvud
- Samma barn får tillsägelser och negativ uppmärksamhet ofta

Analys

Mot bakgrund av kartläggningen ser vi att vi måste ha ett högre fokus på värdegrundsfrågor i vårt dagliga arbete för att främja likabehandling och hindra kränkande behandling.

Främja

Arbeta med värdegrunden tillsammans med barnen i det dagliga arbetet. Vi kan ta hjälp av pedagogiskt material som t.ex. kompisböcker, kompistavla. FN konventionen samt forumspel. Detta för att stimulera till vidare arbete.

Respektera allas lika värde genom att uppmärksamma och stärka barns olikheter exempelvis kultur, religion, språk, kön och intressen.

Att vi vuxna agerar som goda förebilder både hemma och på förskolan. Till exempel med att visa respekt genom ett trevligt bemötande och en öppen kommunikation.

Skapa trygghet och förtroende hos barn och vuxna.

Vi ska förbättra rutinerna kring dokumentation av händelserapporter och arbeta med att levandegöra och förbättra förankringen av likabehandlingsplanen så att alla pedagoger känner sig trygga och säkra i att använda dessa verktyg. Vi ska alltid hänvisa till planen i alla uppkomna situationer både för föräldrar och barn och ha med planen på alla möten. Vi ska även koppla barnintervjuerna till kartläggningen av likabehandlingsplanen.

Förebyggande

Att vi pedagoger har ett medvetet förhållningssätt genom att vara ansvarstagande och tydliga i vår profession.

Vi arbetar aktivt med demokrati genom att ge barn delaktighet och inflytande i deras lärande.

Genom att se barnen och ta tillvara på barnens olika intressen och förmågor visar vi att respekt och hänsyn är viktiga komponenter.

Genom att göra enkäter och reflektera tillsammans får barn pedagoger och föräldrar verktyg som kan förebygga kränkande behandlingar.

Främjande arbete

Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling och respekten för allas lika värde.

På Villa Eken är vi lyhörda och tar tillvara barns vetgirighet. Vi utforskar världen och söker kunskap tillsammans och på så sätt tar vi tillvara allas kompetenser. Villa Eken står för ett livslångt lärande och det ska vara roligt, tryggt och lärorikt för alla.

Vi ska arbeta för att alla, barn som vuxna, ska känna sig hörda och sedda på Villa Eken, genom att exempelvis hälsa på varandra när vi möts, oavsett ålder eller person. Detta innebär att vi måste vara medvetet närvarande pedagoger i all verksamhet.

Förebyggande arbete

Nolltolerans ska råda. Vi arbetar aktivt med barns delaktighet och inflytande genom att ha reflekterande samtal med barnen. Detta når vi genom att ha hög delaktighet i barnens vardag i verksamheten och ta tillvara på barnens tankar.

Vi ska synliggöra olikheter på ett positivt sätt, till exempel olika kultur, mat eller förmågor och vi ska ta tydligt avstånd från rasistiska och kränkande utlåtanden.

Åtgärdande arbete

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

När ett barn utsätts för kränkande behandling av ett annat barn ligger ansvaret i första skedet på närvarande pedagog, som samlar information om vad som hänt och samtalar skyndsamt med den som blivit utsatt och den som utfört kränkningen samt dokumenterar i en händelserapport. Ärendet delges till avdelningens övriga pedagoger som sedan för ärendet vidare till förskolechef. Kartläggning och åtgärderna följs vid behov upp inom två veckor.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal.

Om personal misstänks för kränkning av barn så ansvarar förskolechef för utredningen. Utredningen dokumenteras och skickas vidare till huvudman.

Rutiner för uppföljning

Uppföljning sker efter 2 veckor med ansvarig pedagog samt förskolechef.

Rutiner för dokumentation

Pedagoger ansvarar i första hand för dokumentation av händelse. Förskolechef ansvarar för att dokumentationen lämnas till huvudman.

Lagtext

(lika rättigheter i förskolan – handledning s. 52-59)

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”. Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringsskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]